

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної педагогіки та спеціальної психології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Роль логоритміки на логопедичних заняттях з дітьми
старшого дошкільного віку із заїканням

Виконала студентка групи СОБ-4
Спеціальності 016 Спеціальна освіта
Шкабко Анна Іванівна
Керівник: Жадленко І. О.
Рецензент: Сущенко Л. О.
Нормоконтроль ___Юлія КЛОЧКОВА

Запоріжжя
2021 р.

РЕФЕРАТ

Бакалаврська робота 37 с., 42 джерела.

Мета дослідження — теоретично обґрунтувати та експериментальним шляхом визначити особливості логоритміки на логопедичних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням.

Об'єкт дослідження — логоритміка у дітей старшого дошкільного віку із заїканням.

Методи дослідження — теоретичні (вивчення і теоретичне узагальнення наукових матеріалів з даної теми); емпіричні (констатуючий експеримент з метою дослідження стану мовлення у дітей старшого дошкільного віку із заїканням засобами логоритміки.); статистичні (кількісний і якісний аналіз емпіричних даних та їх узагальнення).

У зв'язку з необхідністю наукового дослідження мовленнєвих функцій у дітей старшого дошкільного віку із заїканням та, зокрема, зниження їх мовленнєвих функцій, виникає питання здобуття інформації щодо аспекту логоритміки в зазначеному дослідженні.

Тому було сформовано таку тему бакалаврської роботи: «Роль логоритміки на логопедичних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням».

ЗАЇКАННЯ, ЛОГОРИТМІКА, МОВЛЕННЯ, МОВЛЕННЄВІ ПОРУШЕННЯ, ДІТИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність дослідження полягає в тому, що в даний час заїкання є широко поширеним функціональним мовленнєвим порушенням, що виникає у дітей в ранньому віці, в період коли активно відбувається формування їх мовлення і особистості, воно в подальшому перешкоджає розвитку особистості дитини, і може ускладнювати її соціальну адаптацію.

Великий внесок у подолання заїкання зробили такі науковці, як Базима Н., Іванова Т., Колишкін О., Кравченко А., Рібцун Ю., Фурман Н. та інші.

У дошкільному віці одним із методів подолання заїкання є застосування логоритміки у роботі із заїкуватими.

Вплив логоритміки на дітей із заїканням описували в своїх працях такі науковці як Аляб'єва Є., Бабушкіна Р., Волкова Г., Гандзюк С., Зелінська-Любченко К., Кислякова О., Московченко М., Солодовник М., Чеснокова Л., Шпирна О. та інші.

За останній час в Україні у зв'язку з погіршенням екологічної і психологічної ситуацій, зі збільшенням кількості патології фізичного і психологічного розвитку дітей, спостерігається зростання числа дітей із заїканням.

Заїкання ускладнює спілкування дитини з оточуючими. Логопеди характеризують заїкання, як порушення темпо-ритмічної організації мовлення.

У початковій стадії заїкання не особливо турбує дитину, але, посилюючись, особливо у дітей більш вразливих, викликає, хворобливі переживання: діти із заїканням починають уникати розмов, бентежаться, ніяковіють, тихо говорять. Подібне переживання змінює характер дитини і негативно відбивається на її психічному стані.

Останнім часом, логопеди на своїх заняттях з подолання порушення темпу і ритму мовлення дошкільнят, використовують логоритміку. Логоритміка сприяє подоланню мовленнєвого, моторного, рухового, фонематичного порушення у дітей із заїканням шляхом розвитку, виховання і корекції рухової сфери в поєднанні зі словом і музикою.

Логоритмічні заняття, які поєднують в собі плавні, неквапливі рухи під музику, супроводжувані мовленням, нормалізують рухові функції, що найкращим чином сприяє подоланню мовленнєвого порушення при заїканні. Логоритміка на сьогоднішній день є якісним методом логопедичної роботи з корекції та розвитку мовлення дошкільнят. У логопедичній практиці логоритміка необхідна для того, щоб корекційна робота була найбільш ефективною.

Незважаючи на різноманіття методик подолання заїкання та значну кількість досліджень у цій галузі, подальше вивчення ролі логоритміки на логопедичних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням є актуальним і в наш час.

Об'єктом дослідження є логоритміка у дітей старшого дошкільного віку із заїканням.

Предметом дослідження є роль логоритміки на логопедичних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в тому, щоб теоретично обґрунтувати та експериментальним шляхом визначити особливості логоритміки на логопедичних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням.

Відповідно до визначеної мети було поставлено такі завдання:

- вивчити та проаналізувати науково-методичну та психолого-педагогічну літературу з даної теми;
- визначити особливості логоритміки на логопедичних заняттях із дітьми старшого дошкільного віку із заїканням;
- провести діагностичне дослідження та охарактеризувати рівні

сформованості мовлення у дітей старшого дошкільного віку із заїканням.

Методи дослідження: теоретичні (вивчення і теоретичне узагальнення наукових матеріалів з даної теми); емпіричні (констатуючий експеримент з метою дослідження стану мовлення у дітей старшого дошкільного віку із заїканням засобами логоритміки); статистичні (кількісний і якісний аналіз емпіричних даних та їх узагальнення).

Методологія підґрунтя дослідження:

- концепція логоритмічної роботи з порушень мовленнєвого розвитку дітей (Чеснокова Л., Московченко М., Зелінська-Любченко К., Шпирна О., Солодовник М.К., Волкова Г. та ін.);
- методика обстеження комунікативної активності старших дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення (Базима Н.);
- концепція корекції заїкання (Іванова Т.);
- концепція корекційної педагогіки (Кисла О.).

Дослідження проводилось в спеціальному дошкільному навчальному закладі (дитячий садок) № 36 «Дзвіночок» Запорізької міської ради Запорізької області. В експериментальному дослідженні взяли участь 10 дітей у віці 4-5 років (середня група) із заїканням.

Апробація результатів відбулась на II Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів та молодих вчених "Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір" (м. Запоріжжя, 13–14 травня 2021 року).

Структура та обсяг бакалаврської роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, списку використаних джерел.

Загальний обсяг роботи: 37 сторінок загального тексту, із них 34 сторінок основного тексту.

ВИСНОВКИ

В ході визначення особливостей логоритміки на логопедичних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням були отримані наступні висновки.

1. Заїкання - це порушення мовлення, яке характеризується частим повторенням або пролонгацією звуків, складів, слів, частими зупинками або нерішучістю в мовленні. Діагноз ставиться, коли ці симптоми є значними. У вітчизняній логопедичній літературі сформоване більш просте, узагальнююче попередні, визначення заїкання як порушення темпо-ритмічної організації мовлення, обумовлене судомним станом м'язів мовленнєвого апарату.

При заїкання порушується темпо-ритмічна організація мовлення внаслідок судом в м'язах мовленнєвого апарату. Судоми можуть охоплювати дихальні м'язи, і тоді виражені збої дихання дають важкі запинки в мовленні. Судоми можуть виникати в голосовому відділі, і тоді голосові складки не можуть правильно працювати. Якщо ж судоми локалізуються в ротовій порожнині, то страждає артикуляція звуків. У важких випадках мовлення відсутнє через постійні судоми.

Заїкання супроводжується порушенням емоційної сфери, деякими руховими особливостями (супутні руху), поруч психологічних особливостей. Заїкання розглядається як прогресуюче порушення мовлення. Починається заїкання з повторів звуків або складів, а потім поступово переростає в більш важке заїкання. Більш важке заїкання виникає, коли з'являються судоми тонічного характеру. Тоді в словах з'являються мимовільні паузи, зупинки, що супроводжуються і зупинками в диханні.

Дослідники виділяють дві клінічні форми заїкання - невротичну і неврозоподібну, які обумовлені різними патогенетичними механізмами.

Невротична форма заїкання розвивається на тлі сильних потрясінь або хронічних стресів. Як правило, дитина починає заїкатися після переляку. Надалі спазми мовленнєвих м'язів повторюються все частіше, розвивається боязнь говорити. Ця форма добре піддається лікуванню, якщо вчасно його почати.

Неврозоподібна форма заїкання має на увазі мовленнєві порушення на тлі системного неврозу. Цей тип розладу погано піддається лікуванню, тому що обумовлений генетично. У дітей з цією формою спостерігається дещо інше функціонування головного мозку, ніж у звичайних дітей. Такі діти пізніше починають говорити і розвиваються повільніше однолітків.

2. Логоритміка – це низка вправ, завдань, ігор, що поєднує в собі музику і рухи, музику і слово, музику, слово і рухи. І все це направлення на вирішення корекційних, освітніх, а також оздоровчих задач.

Логоритмічні вправи спрямовані на регуляцію м'язового тону, дрібної моторики, переключення з одного на інший рух, розвиток мовленнєвого дихання, на розвиток словника та розуміння мовлення.

Метою логоритмічного заняття є подолання мовленнєвого порушення шляхом розвитку, виховання і корегування у дітей із мовленнєвою патологією рухової сфери в поєднанні зі словом та музикою. У результаті наполегливих занять дитини має адаптуватися до умов навколишнього середовища.

Логопедична ритміка включає такі форми музичного виховання, як прослуховування музики (вокальна, інструментальна), спів, ігри, супроводжувані співом і музикою, танці та рухливі ігри під музику. Вибір матеріалу повинен співвідноситися з етапом логопедичної роботи.

Логоритміка є важливим та актуальним засобом зміни мовленнєвих порушень, зокрема заїкання. Згідно поставлених завдань, логоритмічні вправи допомагають дітям із заїканням: нормалізувати мовленнєве дихання, дрібну та мимічну мускулатуру, а також скоригувати темп і ритм мовлення.

3. В ході експерименту у дітей із заїканням досліджувалися мовленнєві функції, необхідні для проведення логоритмічної роботи.

Аналіз дослідження мовленнєвих функцій показав, що у дітей порушена звуковимова, у дітей також відзначаються порушення просодичної сторони мовлення. Проведений констатуючий експеримент показав, що у дітей відзначаються порушення моторних, мовленнєвих і психічних функцій. У всіх обстежених дітей спостерігається неточна звуковимова, є порушення просодичної сторони мовлення, труднощі узгодження слів, зв'язне мовлення сформоване недостатньо.

4. Аналіз результатів дослідження стану розвитку сформованості мовлення у дітей старшого дошкільного віку із заїканням показав, що у дітей сформованості мовлення знаходиться на середньому та низькому рівнях.

Вважаємо, що досягли поставленої мети, теоретично обґрунтували і експериментально перевірили ефективність логоритмічних занять в системі практичної роботи при заїканні у дітей старшого дошкільного віку. Виконали завдання дослідження, знайшли і проаналізували спеціальну літературу з теми дослідження, підібрали діагностичний інструментарій для обстеження дітей, здійснили обстеження дітей.